

Tallinna märtsipommitamisest möödub laupäeval 80 aastat. Vaata mälestuspäeva üritusi

Laupäeval, 9. märtsil möödub 80 aastat õuduste ööst, mil Nõukogude armee pommitas puruks suure osa Tallinnast. Kahes rünnakulaines hävis kokku 1549 hoonet ja 3350 sai kahjustada ehk ligi kolmandik tollasest elamispinnast. Pea 20 000 elanikku jäi ilma oma kodudest. Rünnaku tagajärjel hukkus 554 Eesti kodanikku, 50 saksa sõdurit ja 121 sõjavangi.

Narva linna purustamise järel 6. märtsil oli suurim Tallinna barbaarne pommitamine 9. märtsi öhtul ja sellele järgneval ööl. Kahes laines kohale lennanud nn punakotkad heitsid Tallinnale 1725 lõhke- ja 1300 süütepommi.

Rünnaku peamiseks sihiks olid rahulike elanike kodud, mitte vähesed Tallinnas asunud sõjalise otstarbega rajatised. Rängalt sai kannatada hansalinn Tallinn. Süttis eestluse sümboliks olnud [Estonia teatrimaja](#), kus just enne pommirünnakut oli alanud balletietendus „Kratt“.

Põlesid Niguliste kirik, Linnaarhiivi hoone Rüütli tänaval ja vaekoda Raekoja platsil. Hävis ka Tallinna ajalooline sünagoogi hoone Maakri tänaval, samuti endine [Töölisteater](#) (toona Väiketheater), kannatasid linnaarhiiv, koolid, haiglad.

Esimene rünnak algas ootamatult öhtul kell 19.15 ja see kestis kella 21.15-ni. Kell üks öösel algas teine rünnak ja pommisadu kestis kuni poole neljani öösel. Rünnakust võttis kokku osa umbes 280 Nõukogude pommilennukit.

Linnale heideti suurel hulgal süüte-, lõhke- ja fosforpomme. Lasnamäe lennuväljal paiknenud ööhävitajate eskadrilli üheksast lennukist oli sel ajal stardivõimelisi vaid viis. Ometi lasid Luftwaffe hävitajad kokku alla 16 pommitajat. Kokku tulistasid sel ööl linna kaitsel olnud õhutõrjeüksused ja ööhävitajate Ju-88 eskadrill alla 36–38 Nõukogude pommitajat.

Ka meie naabreid soomlasi tabasid samasugused rünnakud. Veebruaris ja märtsis pommitas vene lennuvägi armutult Helsingit ja teisi Soome linna. Tallinnale oli toimunud juba mitu õhurünnakut varemgi, kuid 1944. aasta 9. ja 10. märtsi omad olid neist suurimad.

Tallinna vanalinnas sai enim kannatada Harju tänav, mis moodustas keskse tänavana linnapildis ühe omapärasema

pealinn.ee

Estonia teater
Teater

ajaloolise ja arhitektuurilise terviku. Ühele Tallinna vanimale kaupmeeste ja käsitöölise tänavale koondus alates 19. sajandist linna kaubanduselu ning järk-järgult kujunes Harju tänavast üks linna olulisemaid äripiirkondi. 1930. aastatel asusid siin mitmed pangad, ärid, restoranid, hotellid ja kinod. Pärast 9.–10. märtsi ööd oli Harju tänavast hävinud 89%, Vana-Posti tänavast 95%, Niguliste tänavast 75%, Kuninga tänavast 25%, rängalt said kannatada neid ümbritsevad kvartalid.

Valik 9. märtsil toimuvaid mälestusüritusi

Eesti Muinsuskaitse Selts kutsub osa võtma 9. märtsi mälestuspäevast

Kell algab 12 mälestusteenistus ohvrite matmispaigal Siselinna kalmistul. Hingepalve peab Eesti Apostliku Õigeusu kiriku ülempreester Aleksander Sarapik.

Kell 18–19 mälestuskontsert Niguliste muuseumis. Esineb Veronika Portsmuthi Kooriakadeemia kammerkoor. Kõnelevad Tallinna Linnaarhiivi juhataja Küllo Arjakas ja Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart. Teenib peapiiskop Urmas Viilma.

Kell 19.15 süütame küünlad Harju tänaval. Löövad Tallinna kirikute leinakellad.

Kell 20 tuleb Kaarli kirikus ettekandele Benjamin Britteni suurejooneline “Sõjareekviem”. Väga ulatuslikus ja suurele koosseisule komponeeritud reekviemis on Britten põiminud omavahel ladinakeelse surnumissa tekstid inglise poeedi Wilfred Oweni romantilise sõduriluulega. Britteni „Sõjareekviem“ on helilooja sõjavastane manifest ning hoiatus tulevastele põlvedele, samas ka inimliku lootuse ja armastuse väljendus ning veendumus, et parem, puhtam ja ilusam maailm on võimalik.

Kontserdi korraldajad Tallinna linn ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. Kontsert kuulub UNESCO Muusikalinn Tallinn programmi. Kontserti toetab Eesti Kultuurkapital. Mälestuspäeva aitab korraldada Tallinna linnavalitsus.

1989. aastal alustas EMS 1944. aasta 9. märtsi pommitamise ohvrite mälestamist hingepalvega nende kesksel matmispaigal Siselinna kalmistul, mälestusteenistusega Niguliste kirikus ning küünalde süütamisega Harju tänaval Niguliste kiriku ümbruses.

...

Laupäeval, 9. märtsil kutsub Kiek in de Köki kindlustustemuuseum bastionikäikudesse märtsipommitamist meenutavale ekskursioonile „Õuduste öö varjendis“, sellele

järgneb virtuaalne ajarännak „VR Tallinn 1939/44“.

Märtsipommitamise mälestusele pühendatud ekskursioonil räägib Tallinna Linnamuuseumi giid-kuraator, ajaloolane Tõnu Pedaru lähemalt pommitamise-öö sündmustest ja varjendite saamisloost, külastatakse sõjaaegseid varjendeid bastionikäikudes Harjumäe all.

Maa-alusele ekskursioonile järgneb virtuaalne ajarännak „VR Tallinn 1939/44“ Harju tänavale aastasse 1944. Virtuaalsel ajarännakul saab ruumiliselt, värviliselt ja elutruult kogeda, milline oli Harju tänava saatus pärast Teist maailmasõda.

Rännak toimub välitingimustes, mistõttu palume end vastavalt ilmastikule riietada. Rännak toimub koos giidiga. Tule ja vaata Tallinna vanavanemate silme läbi!

Kaks tundi kestvad ühendekskursioonid algavad Kiek in de Kökist (Komandandi tee 2) laupäeval, 9. märtsil kell 15 ja 17.

]]>